

Advies raadgevend comité Opgroeien

Adviesnummer: 2025/02

Betreffende: **Ontwerp wijziging decreet BOA**

1 ADVIESVRAAG

Op vraag van leidend ambtenaar

2 GRONDEN VOOR HET ADVIES

Het advies heeft betrekking op de opdracht van het agentschap inzake de kerntaken zoals omschreven in artikel 5 van het Decreet van 30 april 2004 tot oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid Opgroeien Regie.

3 BEHANDELING

De kamer Kinderopvang en preventieve gezinsondersteuning behandelde dit thema op 12 en 27 maart 2025 en op 1 april 2025. Het raadgevend comité bekrachtigde dit advies via schriftelijke raadpleging.

Documenten die daarbij in bespreking werden genomen waren:

- Voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 3 mei 2019 houdende de organisatie van buitenschoolse opvang en de afstemming tussen buitenschoolse activiteiten, wat betreft de verlenging van de overgangstermijn en de lokale erkenning van het opvangaanbod
- Memorie van toelichting
- Conceptnota Vlaamse regering
- Webinar 'Toelichting BOA' van 11 maart 2025

4 ADVIES

Het Vlaams parlement heeft er destijds voor gekozen om bevoegdheid rond de buitenschoolse opvang en activiteiten te decentraliseren naar de lokale besturen. Het decreet trad in werking op 1 januari 2021.

Op 28 februari 2025 keurde de Vlaamse regering een conceptnota goed met daarin een aantal wijzigingen t.a.v. het decreet dat de buitenschoolse kinderopvang en activiteiten regelt. De leden van de Kamer kinderopvang en preventieve gezinsondersteuning (hierna de Kamer) waardeert dat de Vlaamse regering besliste:

- om de overgangstermijn te verlengen tot 1 september 2026;
- 80 mio euro aan bijkomende middelen vrij te maken voor de implementatie van het decreet (vanaf 2025);
- gedurende vijf jaar te voorzien in een financiële compensatie voor alle lokale besturen die, ingevolge de herverdeling van de middelen, geconfronteerd worden met een substantieel verlies;
- een kwaliteitsvol aanbod te garanderen voor alle kinderen tot en met de lagere school.

De leden van de Kamer houden er aan om in dit advies te wijzen op de mogelijke gevolgen en potentiële valkuilen verbonden aan de voorgestelde wijzigingen.

De Vlaamse regering kiest voor een **lokaal erkenningskader** als alternatief voor het kwaliteitslabel voor kleuteropvang. Dit wordt onder meer beargumenteerd vanuit het idee dat niet enkel voor de kleuteropvang, maar ook voor de andere opvangvormen kwaliteitsvol aanbod moet worden opgezet.

- De leden van de Kamer vinden het belangrijk dat er in elke gemeente voor alle kinderen een kwaliteitsvol en toegankelijk aanbod aan buitenschoolse opvang en activiteiten is. De afschaffing van het kwaliteitslabel houdt echter het loslaten van enkele belangrijke kwaliteitsvoorwaarden in (vb. rond ratio, vorming, competenties, duurzaam medewerkersbeleid,...), waarvan geen zekerheid is of deze gegarandeerd zullen worden in de lokale erkenningskaders.
- De leden van de Kamer betreuren:
 - het proces om tot deze keuze te komen, waarbij geen dialoog met de betrokken stakeholders heeft plaatsgevonden;
- de inhoudelijke keuze om het kwaliteitslabel los te laten zonder daarnaast met voldoende zekerheid te voorzien in garanties op kwalitatief aanbod.

De leden van de Kamer vragen dan ook welke garanties de Vlaamse regering geeft op:

- een voldoende aanbod;
- transparantie naar gebruikers over prijs en aanbod;
 - een toegankelijk en betaalbaar aanbod voor kwetsbare gezinnen, alsook voor kinderen in pleeggezinnen en voor kinderen met een specifieke zorgbehoefte;
 - een kwaliteitsvol aanbod.
- De keuze voor een lokaal erkenningskader wordt niet gedragen door de voltallige kamer. Een deel van de leden houdt vast aan een Vlaams erkenningskader. Wel stellen alle leden vast dat de lokale besturen er als gevolg van de wijziging een belangrijke opdracht verkrijgen, nl. het erkennen, toezicht houden en handhaven op de kwaliteit. De leden vinden dit niet vanzelfsprekend en verwachten

garanties m.b.t. de neutraliteit vanuit het lokaal bestuur.

De leden van de Kamer vinden het dan ook belangrijk dat:

- deze bijkomende rol voor de lokale besturen duidelijk wordt afgebakend en geregeld;
- er een binnen het lokaal bestuur een duidelijke scheiding is tussen enerzijds de rol van toezicht houden op en handhaven van de kwaliteit en anderzijds de rol van organisator van een lokaal opvangaanbod.
- het duidelijk is wie toezicht houdt op de lokale besturen in deze bevoegdheid (Opgroeien, Zorginspectie, Departement Zorg, Binnenlands Bestuur, ...).

- De bijkomende opdracht inzake erkennen, toezicht houden en handhaven op kwaliteit stelt lokale besturen voor een grote uitdaging. De leden van de Kamer stellen zich daarbij de vraag of (kleinere) lokale besturen over de nodige expertise en capaciteit beschikken om vorm te geven aan deze belangrijke opdracht.

De leden van de Kamer vragen dat er onmiddellijk werk wordt gemaakt van een volwaardig Vlaams ondersteuningsaanbod voor lokale besturen en stellen hun expertise, m.b.t. de opmaak van een erkenningskader, daarbij graag ter beschikking. Het snel aanbieden van een ondersteuningsaanbod moet lokale besturen niet alleen versterken, het draagt ook bij tot minimale eenvormigheid inzake verwachtingen, o.a. m.b.t. rapportering.

De leden van de kamer stellen ook vast dat het decentraliseren van de bevoegdheid inzake kwaliteit er ook kan voor zorgen dat meer landelijk georganiseerde organisatoren – door de grote diversiteit tussen gemeenten – bijkomende en zeer verscheiden verwachtingen en administratieve lasten ervaren, bijvoorbeeld inzake rapportering.

De leden van de Kamer vragen dat – rekening houdend met de lokale autonomie – er garanties komen naar meer gedeelde verwachtingen en een beperkte administratieve last, zowel bij de organisatoren als bij de lokale besturen.

De Vlaamse regering schuift het **samenwerkingsverband** naar voren als zijnde een belangrijk vehikel wanneer het er op aankomt vorm te geven aan het buitenschools opvang- en activiteitsaanbod.

De leden van de Kamer vragen de garantie dat alle minimaal relevante partners uitgenodigd worden om deel te nemen aan het samenwerkingsverband en het lokaal bestuur ook garanties kan inbouwen op voldoende betrokkenheid van alle relevante partners. Daarbij vragen de leden van de Kamer ook expliciete aandacht voor het perspectief en inspraak van de:

- gebruikers (gezinnen, ouders en kinderen);
- de werkgevers en werknemers van de ondernemingen gevestigd op het gemeentelijk grondgebied;
- de werknemers tewerkgesteld in de buitenschoolse kinderopvang gevestigd op het grondgebied van de gemeente.

Met het oog op de implementatie van het BOA-decreet stellen de leden van de Kamer meerdere onduidelijkheden vast, als daar zijn:

- De definitie, de reikwijdte en de afbakening van het lokaal erkenningskader.
- De link tussen erkenning en subsidiëring, m.n.
 - Welke vormen van opvang moeten een erkenning krijgen van het lokaal bestuur?
 - Aan welke vormen van buitenschoolse opvang en activiteiten kan het lokaal bestuur de subsidie besteden?

- De toepasbaarheid van de klachtenprocedure van het lokaal bestuur voor zowel aanbieders als gebruikers, o.a
 - Welke klachten worden opgenomen door het lokaal bestuur en welke klachten moeten elders worden opgenomen?
 - De mogelijkheid om zich te kunnen beroepen op een derde partij, die klachten ten aanzien van het lokaal bestuur behandelt.
 - Een procedure die het mogelijk maakt om beslissingen van het lokaal bestuur aan te vechten, zowel voor burgers (ouders) als voor organisatoren.
- De rol van Zorginspectie, resp. het agentschap Opgroeien t.a.v buitenschoolse opvangvoorzieningen.
- De toepasbaarheid van het PC 331 en afspraken inzake loon- en arbeidsvoorwaarden in de publieke kinderopvang.
- De link tussen het BOA decreet en
 - het decreet flankerend onderwijsbeleid, in het bijzonder betreffende het sociaal voordeel ochtend en middagtoezicht;
 - de Doorgaande Lijn;
- Opvolging en monitoring van de verdere uitrol van het decreet en deze beslissingen

De leden van de Kamer betreuren dat ze voorafgaandelijk niet werden betrokken bij de voorliggende wijzigingen en vragen om expliciet betrokken te worden bij de verdere concretisering van het gewijzigde decreet.

Tot slot formuleerden de leden van de Kamer nog een aantal punctuele bedenkingen:

- Verruimen van het erkenningskader van kleuteropvang naar opvang voor kleuters en lagere onderwijs – in combinatie met de definitie van ‘opvang lager onderwijs’ (art. 2,8° van het oorspronkelijke decreet) – doet wellicht ten onrechte vermoeden dat het erkenningskader verruimd wordt naar activiteiten. De leden vragen om art. 2,8° aan te passen zodat het toepassingsgebied van het lokaal erkenningskader beperkt is tot de opvang van kleuters en lagere schoolkinderen.
- M.b.t. de in artikel 4 vermelde ‘voorrang voor kleuteropvang’ stellen de leden vast dat voorrang vaak gelinkt wordt aan kwantiteit. De leden vragen om dit artikel te herformuleren als ‘het lokaal bestuur geeft bijzondere aandacht aan kleuters, kinderen uit kwetsbare gezinnen en kinderen met specifieke zorgbehoefte.
- De leden van de Kamer zijn van oordeel dat het beperken van samenwerking tussen lokale besturen ‘binnen de eerstelijnszone’ een samenwerking afgestemd op de lokale noden en de lokale context in de weg staat. De leden vragen om artikel 5 in het wijzigingsdecreet te schrappen.
- De nadere regels voor het terugvorderen van subsidies wordt gedelegeerd naar de Vlaamse Regering. De leden vragen om in art. 11 te verduidelijken naar welke subsidies de decreetgever hier verwijst. Betreft het de terugvordering door de Vlaamse overheid van de subsidies aan het lokaal bestuur of verwijst men naar de terugvordering van subsidies aan de organisator door het lokaal bestuur?
- We vragen verduidelijking m.b.t. artikel 9 van het wijzigingsdecreet (over artikel 11/1): "Het erkend aanbod voldoet minstens aan de voorwaarden met betrekking tot:..." waar de Vlaamse regering in de tekst van het decreet specifieke voorwaarden oplegt aan elk (door lokale besturen) erkend aanbod versus de nota's over de wijzigingen aan het decreet waar de Vlaamse regering aan de lokale besturen

oplegt om een lokaal erkenningskader op te maken met specifieke voorwaarden (door de Vlaamse overheid vastgelegd).

- Voor de leden van de Kamer is niet duidelijk wat het verlengen van de overgangstermijn t.e.m. 31 augustus 2026 betekent voor onthaalouders die alleen schoolgaande kinderen opvangen. Ressorteren zij t.e.m. 31 augustus onder het toepassingsgebied van het decreet voor opvang van baby's en peuters? De leden vragen dit te verduidelijken in art. 13.

In het verlengde van dit artikel willen de leden van de Kamer erop wijzen dat er geen rechtsgrond meer voor het sui generis statuut van zodra onthaalouders, die alleen schoolgaande kinderen opvangen, ressorteren onder het toepassingsgebied van het decreet houdende de buitenschoolse opvang en activiteiten. De leden zijn dan ook bezorgd over de toekomst van deze onthaalouders.

Mieke Segers

Voorzitter raadgevend comité